

Література:

1. Адміністративна діяльність Національної поліції: Навч. посібник / Кол. авт. ; кер. авт. кол. к.ю.н., засл. юрист України В.А. Глуховець. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр.. справ, 2017. С.8.
2. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/zarobighaty> (дата звернення 03.06.2020)

Лопасєва Олена Миколаївна,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НЕОБХІДНІСТЬ ДОТРИМАННЯ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ ЗІ ЗБРОЄЮ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Поліцейський кожного дня, кожної хвили виконує свої службові обов'язки, та йому приходиться мати справу з дуже небезпечними злочинцями. Йдучи на службу, він не знає, що саме підготував для нього новий день, а тому необхідність досконалого знання заходів безпеки при поводженні зі зброєю, а і нормативно-правові підстави застосування вогнепальної зброї є невід'ємним елементом діяльності поліцейського.

Зокрема, основні нормативно-правові підстави застосування вогнепальної зброї передбачені статтею 46 Закону України «Про Національну поліцію України». А от щодо заходів безпеки при поводженні зі зброєю, то вони найперше регламентовані Наказом Міністерства внутрішніх справ України №70 від 01.02.2016 року «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю». Цей Наказ призначений для забезпечення особистої безпеки поліцейських, запобігання

загибелі, поранення і травмування самих поліцейських, а також інших осіб під час поводження зі зброєю.

Мету та значення цих нормативно-правових актів побачити досить не складно, та все ж таки хотілося б детальніше пояснити.

Поліцейських ще при навчанні змушують викладачі та керівники стрільб досконало знати, та не просто знати, але і дотримуватися заходів безпеки при поводженні зі зброєю. Вважаю, що це в нашій діяльності найголовніше. Головне не тільки бачити та тримати в своїй руці зброю, а й відчувати її, зливатися з нею в одну постать. Саме тоді дотримання заходів безпеки з нею буде найпростішою справою.

Також немало важливим в підготовці поліцейського є психологічний рівень підготовки. А тому далі буде йти мова не лише про поліцейського, а й про стрільця взагалі.

У процесі навчально-тренувальних занять часто доводиться спостерігати, наскільки впевнено стрільці поводяться з навчальною зброєю, на вогневому рубежі – зовсім інша ситуація. Стрільба асоціюється в них з почуттям страху, який часом домінує в роботі центральної нервової системи. Ці почуття загальмовують всю її функціональну діяльність і викликають стан зайвої напруженості організму стрільця [1, с. 35–38]. Характерними ознаками такого стану є:

- підвищення частоти пульсу, спітнілі долоні й прискорене дихання;
- розкоординація рухів і, як наслідок, утрата стійкості й рівноваги при приготуванні, збільшення тремору рук і коливань зброї;
- прискорення рухової реакції або реакції на рухомий об'єкт.

Всі ці фізичні й психологічні зміни в сукупності вкрай негативно впливають на техніку стрільби. Взаємозв'язок між змінами в техніці стрільби й психологічним станом стрільця залежить від його індивідуальних особливостей, рівня підготовленості, а

також від інших умов, в яких він знаходиться. [4, с. 122-124]. Психологічна підготовка стрільця – це процес, спрямований на створення його оптимального психологічного стану та формування постійної внутрішньої готовності, яка сприяє реалізації найбільш досконалої техніки стрільби в умовах стресових ситуацій [2, с. 333]. У процесі психологічної підготовки стрільця повинні закріпитися наступні якості:

- уміння впливати на себе, опановувати себе й не відволікатися на сторонні чинники, що заважають виконанню влучного пострілу;
- здатність концентрувати свою увагу під час виконання пострілу;
- упевненість у своїх силах, сміливість і рішучість, винахідливість та ініціативу;
- стійкість центральної нервової системи до впливу несприятливих факторів;
- здатність використання аутогенного та ідеомоторного тренування.

Важливими складовими частинами психологічної підготовки стрільця є ідеомоторне і аутогенне тренування. Ідеомоторне тренування являє собою уявне відтворення раніше вивчених прийомів і дій. Ідеомоторний настрій сприяє приведенню до готовності всього психофізичного апарату стрільця (спеціальних відчуттів, сприйняття й необхідного м'язового тону) і створює оптимальний стан нервових структур, відповідальних за реалізацію цілеспрямованих рухових навичок.

Інша особливість ідеомоторного тренування полягає в тому, що вона конкретизує увагу стрільця на правильності виконання прийомів стрільби і якоюсь мірою відволікає від результативного моменту стрільби [5, с. 366]. У процесі ідеомоторного тренування інструктор, перевіряючи в стрільця почуття тимчасового інтервалу, відведеного на виконання вправи у

швидкісній стрільбі, може реально оцінити рівень його психологічного стану.

Якщо стрілок занадто прискорює свої уявні операції, то можна з упевненістю сказати, що він знаходиться в занадто збудженому стані. Натомість, зайве затягування уявної стрільби – вірна ознака млявості учня. Сам процес ідеомоторного тренування полягає в тому, що стрілець, залишаючись у пасивно-розслабленій позі, зосереджує свою увагу тільки на моментах, безпосередньо пов'язаних з виконанням пострілу. Причому послідовність виконання пострілу в його діях повністю зберігається.

Стрілець, який володіє прийомами ідеомоторики й щодня присвячує їй кілька хвилин, має можливість у будь-якій обстановці підтримувати на належному рівні й постійно вдосконалювати свою техніку стрільби. Аутогенне тренування – багаторазове повторення спеціальних словесних вправ, спрямованих на оволодіння методикою самонавіювання з метою запобігання зайвої нервово-психологічної напруги й підтримання відмінної спортивної форми [3, с. 422–434].

Основний принцип аутогенного тренування – навчити людину фіксувати свою увагу на конкретних суб'єктивних (переважно фізичних) відчуттях у точній відповідності з власними уявними словесними формулами. Коли на тлі аутогенного розслаблення застосовується ідеомоторна надбудова, її дієвість особливо збільшується. У корі головного мозку посилюються процеси гальмування та її клітини стають особливо чутливими до впливу зовнішніх і внутрішніх стимулів.

Тому попереднє осмислення процесу виконання пострілу дозволяє стрільцю підготувати свою нервову систему до майбутнього виконання вправи найкращим чином. Стрілок також повинен бути психологічно готовим до впевнених дій у разі виникнення критичної ситуації, що передбачає застосування службової зброї. Знаходячись в екстремальній ситуації, стрілець

насамперед повинен вміти оперативно оцінювати, контролювати обстановку й приймати найбільш правильне рішення. Правильна оцінка обстановки при веденні перестрілки та прийняття того чи іншого рішення - це не просто мислення, а складна психологічна діяльність.

Перестрілка, як правило, активізує інстинкт самозбереження й захисну реакцію та вводить стрільця в стан осмислених розумних дій, якщо ж він фізично й психологічно не готовий до цього, то можуть мати місце негативні реакції. На відміну від новачків, відчуття небезпеки в найбільш підготовлених стрільців викликає бойове збудження, пов'язане з активною свідомою діяльністю. Бойове збудження породжує безстрашність, яка в подальшому перетворюється на психологічну властивість особистості. Тому в процесі підготовки стрільців необхідно створювати такі ситуації, які сприяли б формуванню в них сміливості, рішучості та впевненості у своїх силах.

Отже, поряд з аспектами фізичної підготовки й умінням застосовувати зброю, дотриманням заходів безпеки при поводженні зі зброєю при підготовці стрільця належним чином повинна бути здійснена і його психологічна підготовка для забезпечення більш адекватної поведінки в критичних ситуаціях, що створює передумови для успішного ураження противника.

Література:

1. Барко В. І. Професійний відбір кадрів до органів внутрішніх справ: Монографія. К.: Ніка-Центр, 2002, 296 с.
2. Бодров В.А. Информационный стресс: Учебное пособие для вузов. М.: ПЕРСЗ, 2000, 352 с.
3. Потапов А. А. Искусство снайпера. М.: Фаир-Пресс, 2003, 544 с.
4. Бруксмит П. Искусство снайперской подготовки. Пер. с англ. В.А. Гришечкина. Под редакцией Ю.В.

Шокарева. М: ООО Издательство РОСМЗН- ПРЕСС, 2004, 131 с.

5. Резанов О. История снайперского искусства. – М.: Братика, 2004, 160 с.

Наточій Анатолій Дмитрович,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського держаного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Актуальність даної теми виступає через положення та тлумачення певних нормативно-правових актів та їх норм. Так, згідно до статті 3 Конституції України життя та здоров'я людини визнається найвищою цінністю [1], тому застосування вогнепальної зброї проти особи, яку затримує поліцейський з цієї позиції можливо трактувати як злочин. Але згідно з положень Закону України «Про Національну поліцію» працівнику поліції надається таке право, за умов передбачених ст. 46 [2]. Тому слід розглянути дану проблему більш широко для повного дослідження.

Відповідно до положень Закону України «Про Національну поліцію» а саме, п.2 ст. 23 поліцейський, для забезпечення виконання обов'язків покладених на нього законом , має право застосовувати в своїй діяльності превентивні заходи та заходи примусу. А згідно зі ст. 42 «Поліція для охорони прав та свобод людини <...> застосовує фізичну силу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю як заходи примусу» [2]. Як правило, під час виконання функцій, покладених на поліцію законом, застосовується фізична сила або спеціальні засоби, вогнепальна зброя застосовується у